আলাহাবাদ উন্নয়ন কর্তৃপক্ষ

বনাম

নাছিৰুজ্জামান আৰু অন্যান্য

২ ছেপ্টেম্বৰ, ১৯৯৬

(ন্যায়াধীশ কে ৰামস্বামী আৰু জি বি পট্টনাইক)

ভূমি অধিগ্ৰহণ আইন, ১৮৯৪ :

ধাৰা ৪(১), ৬(১), ১১, ১১-ক, ১৬, ১৭, ১৭(১-ক), ১৭(ঘ)- -জাননী জাৰি কৰা হৈছে- ধাৰা১৭(১-ক)ৰ অধীনত তদন্ত-উত্তৰ প্ৰদেশ চৰকাৰৰ দ্বাৰা সংশোধিত- দখল লৈ আৰু পৰিবহণ নগৰ আঁচনিলৈ প্ৰেৰণ- উচ্চ ন্যায়ালয়ে অধিগ্ৰহণৰ কাৰ্য্যবিধি ম্যাদ হোৱা বুলি ঘোষণা কৰি প্ৰতিবাদকাৰীসকলক দখল প্ৰদানৰ নিৰ্দেশ দিয়া— আপীলত কোৱা হৈছে: সংশোধনীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিব লাগিব কেৱল বিচাৰধীন কাৰ্য্যবিধি-ধাৰা ১৭(৪)ৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি দখল লোৱাৰ পিছত মাটিসমূহ ধাৰা ১৬ৰ অধীনত চৰকাৰী হৈ পৰাৰ লগে লগে সকলো বোজাৰ পৰা মুক্ত হৈ পৰে- ধাৰা ৪(১)ৰ অধীনত অধিসূচনা আৰু ধাৰা ৬ৰ অধীনত ঘোষণাৰ কাৰ্য্যবিধি শেষ নহ'ব-মুখ বন্ধ নীতি বা ৰেচ জুডিকেটা(আগতে বিচাৰ হোৱা) প্ৰযোজ্য নহয় য 'ত, ইয়াক কাৰ্যকৰী কৰাটো কিছুমান বিধিগত নিৰ্দেশনা বা নিষেধাজ্ঞাক প্ৰতিহত কৰা হ'ব-উত্তৰদাতাসকলে দখল লোৱাৰ তাৰিখৰ পৰা এবছৰৰ বাবে ৯% আৰু তাৰ পিছত আদালতত জমা নোহোৱালৈকে ১৫% সুতৰ অধিকাৰী।

হিমাচল প্ৰদেশৰ লেফটেনেণ্ট গভমৰ বনাম অবিনাশ শন্না , [১৯৭১) ১ এছচিআৰ ৪১৩; সতেন্দ্ৰ প্ৰসাদ জৈন আৰু অন্যান্য বনাম ষ্টেট অৱ ইউ.পি. এণ্ড অৰ্চ., (১৯৯৩)

৪ এছচিচি ৩৬৯; অৰধ বিহ্মী যাদৱ আৰু অন্যান্য। ইত্যাদি বনাম বিহাৰ ৰাজ্য আৰু অন্যান্য, (১৯৯৫) ৬ এছচিচি ৩১ আৰুপৌৰসভা সমিতি , অনুইটছাৰ আৰু আন. বনাম ষ্টেট অৱ পাঞ্জাব এণ্ড অদাৰ্ছ, (১৯৬৯) ৩ এছচিআৰ ৪৪৭, নিৰ্ভৰ কৰা হৈছে।

দেৱানী আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ: দেৱানী আপীল নং ১২০৩২/১৯৯৬

চি. এম. ডব্লিউ. পি নং ৩১৩৯৮ /১৯৯২ গোচৰত এলাহাবাদ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ১৫.১২.৯৩ তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা।

আপীলকাৰীৰ হৈ মিলন বেনাৰ্জী আৰু আৰ. বি. মিশ্ৰ।

উত্তৰদাতাসকলৰ বাবে ব্যক্তিগতভাৱে।

আদালতৰ তলত দিয়া আদেশ দিয়া হৈছিল :

অনুমতি দিয়া হৈছে।

আমি আপীলকাৰীৰ বাবে অধিবক্তাৰ লগতে ব্যক্তিগতভাৱে প্ৰতিবাদী যি এজন প্ৰেকটিচিং অধিবক্তা তেওঁকো শুনিছো।

ভূমি অধিগ্ৰহণ আইন, ১৮৯৪ (১৮৯৪ চনৰ ১) ধাৰা ৪(১)ৰ অধীনত (চমুকৈ ক 'বৌলে গ'লে 'আইন') ১৯৭৭ চনৰ ১৮ জুনত পৰিবহণ নগৰ আঁচনিৰ বাবে ২৩ বিঘা আৰু ১৯ বিশ্বাসৰ বৃহৎ পৰিসৰৰ ভূমি অধিগ্ৰহণ কৰা অধিসূচনা প্ৰকাশ কৰা হয় । আইনখনৰ ধাৰা ৫(১)ৰ অধীনত কৰা তদন্তৰ পৰা ধাৰা ১৭(১-ক)ৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি বিৰত থকা হৈছিল যিটো আইনখনৰ বিকল্প হিচাপে উত্তৰ প্ৰেদেশৰ বিধানসভাই সংশোধন কৰিছিল। ১৯৭৭ চনৰ ২ নৱেম্বৰত ইয়াৰ দখল লৈ পৰিবহণ নগৰ আঁচনিলৈ হস্তান্তৰ কৰা হয়। সেই মাটিসমূহ আইনখনৰ ১৬ নং ধাৰা অনুসৰি

ৰাজ্যৰ ওপৰত নিহিত হৈ আছিল আৰু সকলো বোজাৰ পৰা মুক্ত হৈ আছিল আৰু হিতাধিকাৰীৰ হাতলৈ হস্তান্তৰ কৰা হৈছিল।

বিবেচনাৰ বাবে উত্থাপিত প্ৰশ্নটো হ ’ল- ১৯৯৩ চনৰ ১৫ ডিচেম্বৰ আৰু ১৯৯০ চনৰ ২৯ জানুৱাৰীৰ পৰা উচ্চ ন্যায়ালয়ে দিয়া ৰায়দানত শুদ্ধ আছিলনে , য’ত কোৱা হৈছিল যে ১৯৮৪ চনৰ ৬৮ নং আইনৰ দ্বাৰা সংশোধিত ধাৰা ১১-এৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত হোৱা অধিগ্ৰহণৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ ম্যাদ উকলি গৈছে আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰতিবাদীসকলক দখল প্ৰদানৰ নিৰ্দেশ দিয়াটো বৈধ আছিল নেকি ? বিতৰ্কটো এতিয়া ৰেচ ইনতেগ্ৰা (আগতে সিদ্ধান্ত লোৱা হোৱা নাই)নহয়। হিমাচল প্ৰদেশৰ লেফটেনেণ্ট গভেমৰ বনাম অবিনাশ শ্বান্না, (১৯৭১) ১ এছচিআৰ ৪১৩ গোচৰত এই আদালতে উল্লেখ কৰিছিল যে এবাৰ মাটিসমূহ সকলো বোজাৰ পৰা মুক্ত হৈ ৰাজ্যখনৰ ওপৰত নিহিত হৈ থাকিলে মাটিখিনি পুনৰ পূৰ্বৰ মালিকসকল ক পুনৰ দিয়াৰ কোনো প্ৰশ্নই নাহে। পূৰ্বৰ মালিকৰ একমাত্ৰ অধিকাৰ হ ’ল আইনখনৰ বিধান অনুসৰি ক্ষতিপূৰণ নিৰ্ধাৰণ কৰা। ধাৰা ৬(১)ৰ অধীনত ঘোষণা প্ৰকাশ পোৱাৰ পিছত ৰায়দান কৰাত অত্যধিক পলম হোৱাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত , সংশোধনী আইনত সংসদে ধাৰা ১১-ক প্ৰৱৰ্তন কৰিছিল আৰু নিৰ্দেশ দিছিল যে ঘোষণাপত্ৰ প্ৰকাশৰ তাৰিখৰ পৰা দুবছৰৰ ভিতৰত সংগ্ৰাহকে ধাৰা ১১ৰ অধীনত ৰায় দিব লাগিব। যদি সেই সময়সীমাৰ ভিতৰত কোনো ৰায় দিয়া নহয় তেন্তে মাটি অধিগ্ৰহণৰ সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়া শেষ হ ’ব। এই বিধানৰ অধীনত কোৱা হৈছিল যে য’ত সংশোধনী আইন আৰম্ভ হোৱাৰ পূৰ্বে ঘোষণা প্ৰকাশ কৰা হৈছে , তেনে ক্ষেত্ৰত সংশোধনী আইন আৰম্ভ হোৱাৰ পৰা দুবছৰৰ ভিতৰত ৰায়দান কৰা হ’ব। বিবাদিত ৰায়দানত এনে লাগিব যে বিদ্বান ন্যায়াধীশসকলে অধিবক্তাক দুবছৰৰ ভিতৰত দিছে নে নাই সেইটো পৰীক্ষা কৰিবলৈ কয় , ইংগিত দিছে। পৰীক্ষা কৰি অধিবক্তাই উল্লেখ কৰিছিল যে সংশোধনী আইনখন আৰম্ভ হোৱাৰ দুবছৰৰ ভিতৰত অৰ্থাৎ

১৯৮৪ চনৰ ২৪ ছেপ্টেম্বৰৰ ভিতৰত এই ৰায় দিয়া হোৱা নাছিল। ফলস্বৰূপে ঘোষণা কৰা হ'ল যে ধাৰা ৪(১)ৰ অধীনত অধিসূচনা আৰু ৬ নং ধাৰাত ঘোষণা কৰা ঘোষণা বাতিল হৈ পৰিল। এই প্ৰশ্নটো এই আদালতে সতেন্দ্ৰ প্ৰসাদ জৈন এণ্ড অদাৰ্ছ বনাম ষ্টেট অৱ ইউ.পি. এণ্ড অৰ্চ. , [১৯৯৩] ৪ এছচিচি ৩৬৯ আৰু আৰধ বিহাৰী যাদৱ আৰু অন্যান্য ইত্যাদি বনাম বিহাৰ ৰাজ্য আৰু অন্যান্য , (১৯৯৫) ৬ এছচিচি ৩১ এট ৩৮ আৰু ৰায় দিছিল যে ধাৰা ১৭ৰ অধীনত অধিগ্ৰহণৰ ক্ষেত্ৰত ধাৰা ১১-ক প্ৰযোজ্য নহয় য'ত ইতিমধ্যে দখল লোৱা হৈছিল আৰু মাটিখিনি ৰাজ্যৰ ওপৰত নিহিত হৈ আছে। ধাৰা ৪ (১)ৰ অধীনত অধিসূচনা আৰু ধাৰা ৬ৰ অধীনত ঘোষণা ঘোষণাৰ তাৰিখৰ পৰা দুবছৰৰ ভিতৰত ৰায়দান নকৰাৰ বাবে ম্যাদ শেষ নহয়। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ মতামত আইনৰ ফালৰ পৰা ভুল।

এইটো নিঃসন্দেহে সত্য যে উক্ত আদেশৰ বিৰুদ্ধে পলমৰ বাবে ক্ষমা বিচাৰি আবেদন দাখিল কৰা আদেশৰ বাহিৰে আন কোনো আপীল দাখিল কৰা হোৱা নাছিল। গতিকে প্ৰশ্নটো হ'ল : উচ্চ ন্যায়ালয়ে লোৱা মতামত আইনগতভাৱে শুদ্ধ নেকি? ১৯৭১ চনৰ পৰাই এই আদালতে ৰায় দিছিল যে এবাৰ মাটিসমূহ ৰাজ্যৰ ওপৰত নিহিত হৈ থাকিলে , অধিগ্ৰহণ কৰা মাটিখিনি পূৰ্বৰ মালিকৰ হাতত বিনিয়োগ আৰু পুনৰ নিহিত কৰাৰ প্ৰশ্নটো উত্থাপন হোৱা নাছিল। সংশোধনী আইনখনে নিৰ্ভৰ কৰিব লাগিব কেৱল বাকী থকা কাৰ্য্যবিধি ৰ ওপৰত। কিন্তু আইনখনৰ ধাৰা ১৭(৪)ৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ অনুসৰি দখল লোৱাৰ পিছত , ১৬ নং ধাৰাত মাটিসমূহ সকলো বোজাৰ পৰা মুক্ত হৈ ৰাজ্যখনৰ হাতত নিহিত হৈ থাকে। ইয়াৰ ফলত ধাৰা ৪(১)ৰ অধীনত অধিসূচনা আৰু ধাৰা ৬ৰ অধীনত ঘোষণাৰ কাৰ্য্যবিধিৰ ম্যাদ হোৱাৰ প্ৰশ্ন উত্থাপন নহয়। গতিকে খণ্ড বিচাৰপীঠৰ মতামত স্পষ্টভাৱে ভুল আছিল। সেই দৃষ্টিকোণৰ পৰা এই আদালতে পৌৰসভা

সমিতি, অমৃতসৰ আৰু আন এটা বনাম পঞ্জাব ৰাজ্য আৰু অন্যান্য , (১৯৬৯০৩ এছছিআৰ ৪৪৭ এট ৪৫৪,) গোচৰত বিবেচনা কৰিছে আৰু এইদৰে ৰায় দিছে:

> "মহিন্দৰ সিং ছাউননীৰ গোচৰত উচ্চ ন্যায়ালয়ে আইনখন ৰদ কৰি দিয়া আদেশটো এই ধাৰণা কৰি গৃহীত কৰা হৈছিল যে আইনখনৰ বৈধতা "আইনৰ যথাযথ প্ৰক্ৰিয়া"ৰ পৰীক্ষাৰ দ্বাৰা বিচাৰ কৰা হ 'ব। আদালতে এনে ধাৰণা কৰাত স্পষ্টভাৱে ভুল কৰিছিল। আমি এইটোও ধৰিব নোৱাৰো যে পূৰ্বৰ সিদ্ধান্তটোৱে ৰেচ জুডিকেটা হিচাপে কাম কৰে সেইসকল আবেদনকাৰীৰ সপক্ষে , যাৰ আবেদনত উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰথমটো গোটৰ আবেদনত আদেশ দিছিল।সেই সিদ্ধান্তৰ প্ৰভাৱ কেৱল এইটোৱেই আছিল যে আইনখন আইনগত আছিল , অস্তিত্বহীন আছিল , যেতিয়ালৈকে আইনখনত "গৰু মেলা" অভিব্যক্তিটোৰ কোনো সংজ্ঞা নাছিল। ১৯৬৮ চনৰ পঞ্জাৱ আইন ১৮ ৰ যোগেদি সেই দোষটোৰ প্ৰতিকাৰ কৰা হৈছে । আমি হয়তো লক্ষ্য কৰিবলৈ খৰখেদা কৰিব পাৰো , যে আমি এই কথাত একমত হ'ব নোৱাৰো যে প্ৰথমে প্ৰণয়ন কৰা আইনখন অস্পষ্টতাৰ ভিত্তিতো বলবৎ কৰিব নোৱাৰা আছিল।"

ওপৰৰ অনুপাতৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি দেখা যায় যে যেতিয়া বিধানসভাই বিশেষ ধৰণে কাম কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিছে আৰু কাম নকৰাৰ ফলত ইয়াৰ পৰিণতি ভূগিব লগা হল, প্ৰশ্নটো হ'ল, পূৰ্বৰ আদেশটোৱে বিবাদিত ব্যক্তিসকলৰ বিৰুদ্ধে ৰেচ জুডিকেটা বা এষ্টপেল হিচাপে কাম কৰে নেকি।এই আদালতে যেতিয়া পূৰ্বৰ সিদ্ধান্তটো মুখত ভুল বুলি ধৰা পৰিছিল , তেতিয়া এই আদালতে ওপৰত ৰায় দিছিল যে ই এটা ৰেচ জুদিকেটা হিছাপে কাম কৰা নাই । আমি তাত থকা অনুপাতটো সন্মানসহকাৰে অনুসৰণ কৰোঁ। য'ত ইয়াক কাৰ্যকৰী কৰাটো কোনো বিধিগত নিৰ্দেশনা বা

নিষেধাজ্ঞাক প্ৰতিহত কৰা হ 'ব তাত এষ্টপেল বা ৰেচ-জুডিকেটাৰ নীতি প্ৰযোজ্য নহয়। বিধিগত নিৰ্দেশনা বা নিষেধাজ্ঞাক পক্ষসমূহৰ মাজত পূৰ্বৰ ৰায়দানৰ দ্বাৰা অতিক্ৰম বা পৰাস্ত কৰিব নোৱাৰি। ইতিমধ্যে ভূমি সকলো বোজাৰ পৰা মুক্ত হৈ ৰাষ্ট্ৰৰ ওপৰত নিহিত হৈ থকাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত পুনৰ বিতৰণৰ প্ৰশ্নটো উত্থাপন নহয়। নিহিত হৈ যোৱাৰ পিছত ধাৰা ৪(১)ৰ অধীনত অধিসূচনা আৰু ধাৰা ৬ৰ অধীনত ঘোষণাৰ অন্ত পৰাৰ প্ৰশ্নটো উত্থাপন নহ 'লহেঁতেন। এই দৃষ্টিকোণৰ পৰা বিবেচনা কৰিলে মৌলিক দিশটো নিজেই ভুল আছিল আৰু মাটিৰ দখল অৰ্পণৰ ক্ষেত্ৰত পিছৰ নিৰ্দেশনা, ফলস্বৰূপে, আইনত বৈধ নাছিল। ইয়াৰ উপৰিও স্পষ্ট কৰা হৈছে যে উত্তৰদাতাসকলে দখল লোৱাৰ তাৰিখৰ পৰা এবছৰৰ বাবে ৯% আৰু তাৰ পিছত আদালতত জমা দিয়াৰ তাৰিখলৈকে বছৰি ১৫% সুতৰ অধিকাৰী। ৰাদানৰ তাৰিখ অনুসৰি উত্তৰদাতাসকলে বজাৰ মূল্যৰ অধিকাৰী নহয়।

এই পৰিৱৰ্তনসমূহৰ সৈতে আপীলৰ অনুমতি দিয়া হয় যদিও পৰিস্থিতি ৰ প্ৰতি লক্ষ কৰি কোনো খৰচ নোহোৱাকৈ।

আপীলৰ অনুমতি দিয়া হল।

অনুবাদক-প্ৰণৱ জ্যোতি বৰা

জ্যেষ্ঠ অনুবাদক

গুৱাহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়